

Środa na Okólniku

JOHANN SEBASTIAN BACH
SONATY I PARTITY NA
SKRZYPCE SOLO

Opieka artystyczna:
dr hab. Jakub Jakowicz, prof. UMFC
prof. dr hab. Sławomir Tomasik

20 III 2024, środa
godz. 19:00

Sala Koncertowa UMFC
ul. Okólnik 2, Warszawa

Znaczenie terminu 'sonata' i budowa utworu o tej nazwie różniła się w zależności od czasu, w którym powstała dana kompozycja. W XVII wieku pojęcie to obejmowało utwory instrumentalne. Było ono używane zamiennie z wieloma innymi terminami, np.: *canzona*, *sinfonia*, *capriccio*, *fantasia*, *ricercar*, *toccata*. Sébastien de Brossard w swoim *Dictionaire* (1703 r.) podał, że sonata jest utworem na wszystkie rodzaje instrumentów, w przeciwieństwie do kantaty, która jest przeznaczona do wykonania przez głos wokalny. Jednocześnie wyodrębnił dwa rodzaje sonaty: *da chiesa* i *da camera*. Dużą zasługę należy przypisać tu Corellemu – to właśnie w jego sonatach podział ten jest bardzo widoczny. *Sonata da chiesa* składała się najczęściej z czterech części ułożonych w porządku: wolna – szybka – wolna – szybka. Druga część była często fugowana, natomiast część finałowa była od niej lżejsza w charakterze i prostsza. *Sonata da camera* mogła się składać z wielu części o tanecznym charakterze. Była ona bezpośrednim poprzednikiem suity oraz partity, a w XVIII wieku pojęcia tych trzech form były traktowane niemal jak synonimy. Części taneczne nieraz występowały również i w sonacie *da chiesa*, choć dużo rzadziej.

Sonaty i partity na skrzypce solo BWV 1001-1006 Johanna Sebastiana Bacha zostały przeznaczone do wykonania na jeden instrument bez żadnego akompaniamentu, na co wskazuje tytuł zbioru w języku włoskim: *Sei solo a Violino senza Basso accompagnato*. Na zbiór ten składa się sześć utworów. W każdym dziele z tego zbioru Bach zastosował wiele różnych stylów i technik skrzypcowych. Możliwe, że pierwsze pomysły pochodzą z lat 1708-1717, jednak – według daty umieszczonej w manuskrypcie samego kompozytora – zostały one skomponowane w 1720 roku. W tym czasie Bach przebywał w Köthen (1717-1723). Był to okres, kiedy powstało najwięcej jego dzieł instrumentalnych, wśród których można wymienić m.in. wspomniane już *Sonaty i partity* na skrzypce solo, koncerty skrzypcowe E-dur i a-moll, Koncert d-moll na dwoje skrzypiec, sześć Koncertów brandenburskich czy I tom *Das Wohltemperierte Klavier*. Twórczość skrzypcowa odgrywała wówczas pierwszoplanową rolę, co można zauważyć chociażby po licznych utworach skomponowanych na ten instrument oraz po tym, że skrzypce były często instrumentem towarzyszącym głosowi wokalnemu. *Sonaty i partity* na skrzypce solo pod względem technicznym są zbiorem trudnym do wykonania. Niektórzy uczeni podają, że utwory te miały być materiałem ćwiczeniowym dla skrzypków, który pozwalałby usprawnić wykonywanie przebiegów pasażowych oraz długich linii melodycznych. Należy nadmienić, że ojciec

kompozytora Johann Ambrosius Bach (1645-1695) był znakomitym skrzypkiem - to on nauczył swojego syna podstaw techniki gry skrzypcowej, więc sam Johann również potrafił dobrze grać na tym instrumencie.

Wszystkie trzy sonaty BWV 1001, 1003 i 1005 wykazują budowę 4-częściową typową dla *sonaty da chiesa*: wolna - szybka - wolna - szybka. Ciekawostką jest również to, że w pierwszej sonacie z tego cyklu trzecią część stanowi taniec (*Siciliana*), co nie było zbyt częstym zjawiskiem w przypadku tego rodzaju sonat. Partity mają bardziej zróżnicowaną budowę. Termin 'partita' mógł być używany w różnych czasach na określenie wariacji (lub ich zbioru), pojedynczego utworu oraz suity. U Bacha w tych kompozycjach pojęcie to raczej odnosi się do suity, gdyż utwory te - mniej lub bardziej - nawiązują do następującego cyklu tańców (allemande - courrante - sarabanda - gigue). Najbardziej zbliżona do typowej suity barokowej jest Partita nr 2 BWV 1004, złożona z pięciu części, gdzie pierwsze cztery ustępy stanowią wszystkie podstawowe tańce cyklu. Kompozycję tę kończy *Chaconna*. Z kolei Partita nr 1 BWV 1002 składa się z ośmiu części, gdzie pierwszą, trzecią i piątą stanowią odpowiednio trzy pierwsze podstawowe tańce suity, z tym że *Gigue* został zastąpiony *Bourrée*. Wszystkie parzyste części tej partity to *double*, będące wariacyjnymi opracowaniami poszczególnych tańców. Trzecia partita ma budowę daleko odbiegającą od schematu suity barokowej - składa się z siedmiu części. Z głównych tańców wchodzących w skład tej cyklicznej formy pozostał tylko *Gigue*, który kończy ten utwór. Pozostałe części stanowią pięć opcjonalnych tańców poprzedzonych preludium.

Nikodem Pelc

student I roku studiów magisterskich
specjalności teoria muzyki

PROGRAM

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685-1750)

I Sonata g-moll BWV 1001

I. *Adagio*

II. *Fuga: Allegro*

Zhan Zhou skrzypce

doktorantka z klasy ad. dr hab. Agnieszki Maruchy

III. *Siciliana*

IV. *Presto*

Paulina Szwedowska skrzypce

klasa prof. dr. hab. Sławomira Tomasika

I Partita h-moll BWV 1002

I. *Allemanda - Double*

Antoni Figurski skrzypce

klasa dr. hab. Wojciecha Koprowskiego, prof. UMFC

II. *Corrente - Double: Presto*

Kaya Kotarski skrzypce

klasa prof. dr. hab. Jakuba Haufy

III. *Sarabande - Double*

IV. *Tempo di Borea - Double*

Sofia Hnativ skrzypce

klasa prof. dr. hab. Sławomira Tomasika
i as. dr. Roksany Kwaśnikowskiej-Stankiewicz

II Sonata a-moll BWV 1003

I. *Grave*

II. *Fuga*

Paulina Tomczuk skrzypce

klasa dr hab. Agaty Szymczewskiej, prof. UMFC

III. *Andante*

IV. *Allegro*

Wiktoria Białostocka skrzypce

klasa prof. dr. hab. Sławomira Tomasika

--- przerwa ---

II Partita d-moll BWV 1004

I. *Allemanda*

II. *Corrente*

Natalia Kalinowska skrzypce

klasa dr hab. Agaty Szymczewskiej, prof. UMFC

III. *Sarabanda*

IV. *Giga*

Antoni Figurski skrzypce

klasa dr. hab. Wojciecha Koprowskiego, prof. UMFC

V. *Ciaccona*

Marcel Groblewski skrzypce

klasa prof. dr hab. Magdaleny Szczepanowskiej
i as. dr Roksany Kwaśnikowskiej-Stankiewicz

III Sonata C-dur BWV 1005

I. *Adagio*

II. *Fuga*

Maciej Marcinowicz skrzypce

klasa dr. hab. Jakuba Jakowicza, prof. UMFC

III. *Largo*

IV. *Allegro assai*

Szymon Tadla skrzypce

klasa dr. hab. Jakuba Jakowicza, prof. UMFC

III Partita E-dur BWV 1006

I. *Preludio*

II. *Loure*

Aleksandra Nawrot skrzypce

klasa ad. dr. hab. Christiana Danowicza

III. *Gavotte en Rondeau*

IV. *Menuet I*

V. *Menuet II*

VI. *Bourrée*

VII. *Gigue*

Igor Makarski skrzypce

klasa ad. dr. hab. Christiana Danowicza

Realizacja nagrania audio: Michał Jakubiak, Barbara Bulaszewska

Opieka dydaktyczna: as. Małgorzata Szymańska

Obsługa sceny: Piotr Kosiński, Jakub Osmański

Oświetlenie: Piotr Sochaczewski, Grzegorz Pawlak

Zapraszamy na następane wydarzenia w UMFC:

MARZEC 2024

22 ...CHOĆ DOLECIAŁ DEDAL...
polska muzyka kameralna na fortepian, klarnet
i wiolonczelę

24 GITAROWA WIOSNA

25 OBLICZA ROMANTYZMU W NIEMIECKIEJ
MUZYCE FORTEPIANOWEJ
190. Rocznica urodzin Johannes Brahmsa

KWIECIEŃ 2024

3 TANGO RITUAL

7 KONCERT STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH UMFC

**Szczegółowe informacje o koncertach dostępne w folderze koncertowym
oraz na stronie internetowej Uczelni**

Bilety na koncerty do uzyskania:

- w księgarni Chopin University Press
(pon. 16:00-20:00, wt. 12:00-16:00, śr. 16:00-20:00, czw. 12:00-16:00, pt. 12:00-16:00),
- w biletomacie w hallu wejściowym UMFC,
- online w serwisie Bilety24.

Dystrybucja z wyprzedzeniem 2 tygodni, bez możliwości rezerwacji.

BIURO KONCERTOWE UMFC

(22) 2789 235, biuro.koncertowe@chopin.edu.pl
facebook.com/UMFCChopin

Opracowanie programu: Biuro Koncertowe UMFC